

Politik for socialt udsatte i Odsherred Kommune

Hvorfor en politik for socialt udsatte?

Socialt udsatte borgere udgør som gruppe et mindretal i landets kommuner. De kan derfor lettere blive overset, når der prioriteres politisk, sammenlignet med andre grupper, som er mere organiserede.

Hvem er udsattepolitikens målgruppe?

De socialt udsatte er ikke en veldefineret gruppe. Betegnelsen social udsathed understreger de svære og sammensatte problemstillinger i nogle borgeres livssituation. En livssituation som indebærer alvorlige sociale problemer for den enkelte. Social udsathed er derfor ikke en egentlig definition, men snarere en angivelse af den sammensatte tilstand af svære problemstillinger borgeren befinder sig i.

I Odsherred Kommune har vi valgt at anvende den måde, Videnscenter for Socialt Udsatte beskriver udsathed på:

"Hvis et menneskes livssituation (måske allerede i barndommen) har været præget af mange og langvarige udsathedsfaktorer, vil der snarere være tale om, at vedkommende er blevet egentlig socialt udstødt af samfundet. Mennesker er således ikke i stand til at benytte de sociale hjælpesystemer, kan ikke etablere og fastholde konstruktive relationer til et netværk, hverken private eller professionelle, og lever derfor uden for eller på kanten af samfundet i ensomhed og uden den støtte de har behov for¹.

Odsherred Kommunes udsattepolitik omhandler borgere, som ofte er kategoriseret i følgende målgrupper: *Hjemløse, stofmisbrugere, sindslidende, prostituerede, traumatiserede flygtninge, socialt udstødte flygtninge, udsatte børn og unge samt familier med betydelige og sammensatte problemer.* En borger, der alene for eksempel er misbruger eller har en sindslidelse, er ikke nødvendigvis socialt udsat. Det er netop de svære og sammensatte problemstillinger i borgerens situation og muligheden for selv at ændre på dette livsvilkår, der er afgørende for, om borgeren tilhører målgruppen socialt udsatte.

Målsætninger

I respekt for den enkeltes frihed og ret til selvbestemmelse ønsker Odsherred Kommune at:

Forebygge social udsathed

Socialt udsatte borgere udgør som gruppe et mindretal i landets kommuner. De kan derfor lettere blive overset, når der prioriteres politisk, sammenlignet med andre grupper, som er mere organiserede. Odsherred Kommune understreger med en politik for socialt udsatte ønsket om at sikre disse borgere:

- At væsentlige betingelser for deres daglige tilværelse er tilstede
- Et sted at bo
- Mulighed for en sund og mangfoldig livsudfoldelse.

Det er kommunens ambition at bidrage med indsatser og tilbud, der forebygger at den enkelte borger bliver socialt udsat eller helt udstødes.

¹ Hvidbog om rehabiliteringsbegrebet. Marselisborgcentret 2004.

Socialt udsatte borgere får reel adgang til at leve en tilværelse så tæt på egne idealer som muligt

Der skabes en sammenhængende, tværgående indsats for de socialt udsatte borgere. Borgeren bliver mødt som et helt menneske med krav på anerkendelse og respekt.

Socialt udsatte borgere medtænkes i kommunens sociale og sundhedsfremmende indsats med fokus på tværgående samarbejde mellem kommunens afdelinger, institutioner, eksterne samarbejdspartnere samt lokalsamfundet i indsatsen for socialt udsatte

Politikken for socialt udsatte er en overordnet retningsgivende politik, der skal sætte rammer for en målrettet og sammenhængende indsats i forhold til kommunens socialt udsatte. Politikken ses i sammenhæng med Odsherred Kommunes øvrige politikker og strategier, der berører området socialt udsatte.

Arbejde for socialt udsattes øgede muligheder for inklusion og deltagelse i samfundet

Udsattepolitikken tager udgangspunkt i:

- Et anerkendende og positivt menneskesyn
- Det enkelte menneske betragtes som en ressource.
- Samarbejdet med den enkelte borger drejer det sig derfor om at fokusere på muligheder frem for begrænsninger

Det betragtes som væsentligt, at civilsamfundet, de lokale fællesskaber, frivillige organisationer og foreninger parallelt med den kommunale indsats påtager sig et selvstændigt ansvar for at bidrage til, at de udsatte medborgere ikke lever et liv i isolation og ensomhed.

Udmøntning og opfølgning

Politikken suppleres med en handleplan for konkretisering af målsætningerne.

Der foretages opfølgning 1 gang årligt og statusrapportering fremlægges for Social- og Forebyggelsesudvalget.

Politikken evalueres i år 2019.

Godkendt af Odsherred Byråd, den 30. maj 2017

HANDLEPLAN 2017-2018

Der vil i årene 2017-2018 blive arbejdet med at udbrede kendskabet til kommunens udsattepolitik.

Hensigten med udbredelsen er at nå det mål, at politikken indarbejdes som en integreret del af den praksis, som kommunale, frivillige og lokale organisationer har i forhold til socialt udsatte borgere i kommunen.

Rådet for socialt udsatte vil afholde et temamøde om 'udsattepolitikken', hvor borgere og andre kan give sine holdninger tilkende og fremkomme med forslag til initiativer eller idéer, der kan forbedre forholdene for socialt udsatte borgere i Odsherred Kommune.

Kendskabet vil blive fremmet gennem temamøder, hvor udsattepolitikken introduceres samt tværgående dialoger med fokus på spørgsmålet om, hvordan der kan skabes tværgående og sammenhængende forløb til støtte for socialt udsatte borgere.

I forhold til de kommunale enheder vil det i første omgang blive prioriteret at gennemføre dialoger med deltagelse af Job og Ydelser, Børn og Familie, Omsorg og Sundhed, Borgerservice og Social og Psykiatri.

Udbredelsen vil tage udgangspunkt i følgende mål, menneskesyn og værdier:

Overordnet målsætning

Odsherred Kommune vil arbejde målrettet med udsatteområdet med fokus på rehabilitering. Det handler om at se muligheder i stedet for begrænsninger og om at styrke socialt udsatte borgeres livskvalitet.

Det vil Odsherred Kommune gøre:

- Indsatser skal være individuelt tilrettelagte, sammenhængende, tværgående og koordinerede.
- Den socialt udsatte og pårørende skal så vidt muligt have indflydelse på arbejdet med at støtte den socialt udsatte i at mestre eget liv.
- Ensomhed skal forebygges og udstødelse og eksklusion fra fællesskabet modvirkes.

Samarbejdet med civilsamfundet, frivillige og organisationer har stor værdi og betydning for, hvordan de mest isolerede og ensomme grupper i Odsherred Kommune kan nås. Udsattepolitikken er et led i dette arbejde med i fællesskab at fremme det meningsfulde i hverdagen sammen med den socialt udsatte.

Ønsket er i videst muligt omfang at reducere risikoen for, at socialt udsatte borgere får betydelige begrænsninger i funktionsevne både helbredsmaessigt og socialt.

Menneskesyn

At et menneske beskrives som værende socialt udsat kan sige noget om personens livssituation, men intet eller meget lidt om personen selv. Alle kan blive socialt udsatte på et tidspunkt i deres liv, hvad enten det skyldes sygdom, udefra kommende begivenheder eller andre omstændigheder, som griber afgørende ind i den enkeltes tilværelse.

Det er derfor vigtigt at være bevidst om, at en kategorisering af socialt udsatte kan medvirke til at øge udsathed. Hvis målgruppen for eksempel omtales som samfundets svageste, kan det lede fokus hen på den enkelte person og nogle personlige egenskaber eller fraværet af nødvendige egenskaber. Dette kan medføre, at socialt udsatte fejlagtigt stemples som mennesker tilhørende en bestemt gruppe.

Udsattepolitikken tager udgangspunkt i et anerkendende og positivt menneskesyn. Det enkelte menneske betragtes som en ressource. I samarbejdet med den enkelte borger drejer det sig derfor om at fokusere på muligheder frem for begrænsninger.

Grundlæggende kan tilgangen beskrives således: "Alle kan noget, ingen kan alt, og sammen kan vi rigtig meget".

Mennesker med funktionsnedsættelser skal betragtes som ligeværdige borgere med samme ret som alle andre til at deltage aktivt i alle dele af samfundslivet.

At have samme ret som alle andre - lige rettigheder - betyder ikke særbehandling, men retten til at blive behandlet som alle andre. Med afsæt i den enkeltes ressourcer og forudsætninger har borgere med funktionsnedsættelse rettigheder, forpligtelser og ansvar som øvrige borgere.

Lige ret sikres bedst ved at give forskellig indsats til personer med forskellige behov, så alle får et så godt udgangspunkt som muligt.

Derfor tilrettelægges indsatsen til støtte for socialt udsatte som en individuel proces, hvor det enkelte menneske kommer sig helt eller delvist til en tilstand, hvor han/hun kan leve et tilfredsstillende liv på egne præmisser og have en meningsfyldt hverdag ud fra egne ønsker og værdier.

Der vil derfor være fokus på en rehabiliterende og habiliterende indsats.

Rehabilitering forstås som "En målrettet samarbejdsproces mellem en borger, pårørende og fagfolk. Formålet er, at borgeren, som har eller er i risiko for at få betydelige begrænsninger i sin fysiske, psykiske og eller sociale funktioner, opnår et selvstændigt og meningsfuldt liv. Rehabilitering baseres på borgerens hele livssituation og beslutninger består af en koordineret, sammenhængende og vidensbaseret indsats"².

Habilitering forstås som "En indsats som retter sig mod personer med handicap, som enten gennem hele livet eller på grund af et erhvervet handicap, har varierende behov for støtte til at udvikle, bevare og bruge deres potentialer bedst muligt..."³

² Hvidbog om rehabiliteringsbegrebet. Marselisborgcentret 2004.

³ Danske Handicaporganisationer. Politikatalog.

Værdier

Arbejdet med social udsathed hviler på følgende grundlæggende værdier:

Værdighed

I FNs *Verdenserklæring om Menneskerettigheder* (1948), fastslås det i artikel 1 at: "Alle mennesker er født frie og lige i værdighed og rettigheder". Med det som udgangspunkt skal socialt udsatte borgere i praksis erfare, at de mødes på en værdig og ligeværdig måde. Ligeværdigheden kommer til udtryk ved, at der tages udgangspunkt i den enkeltes egne ønsker og værdier, og at vedkommendes egne synspunkter og ideer tillægges samme værdi som de øvrige aktørers i samarbejdet.

Tillid

Odsherred Kommunes samarbejde med de socialt udsatte borgere bygger på en tillid til, at alle mennesker ønsker en tilværelse, som giver dem mulighed for at kunne leve et tilfredsstillende og meningsfuldt liv. Den enkelte skal derfor mødes med tillid og støtten skal tilrettelægges og gennemføres på en måde, som er tillidsskabende for de socialt udsatte borgere.

Respekt

Mange socialt udsatte borgere har erfaringer fra samarbejdet med det offentlige, som er præget af brudte forløb og mangel på succes. Samtidig har de i kraft af deres livsførelse og -situation et særligt behov for støtte til at mestre deres tilværelse bedst muligt. Støtten skal derfor gives med den størst mulige inddragelse af borgeren med vægt på værdighed, indflydelse og selvbestemmelse i respekt for, at det gode liv defineres individuelt.

Rummelighed

Odsherred Kommune ønsker et rummeligt samfund, hvor der er plads til mellem menneskelig forståelse. Hvor mennesker ikke bliver udstødt og fastholdt i social udsathed og ensomhed.

Det handler om at skabe inddragende fællesskaber, hvor alle har mulighed at deltage på lige fod i det lokale liv og i samfundet.

Det frivillige arbejde har stor betydning, når det gælder om at støtte dannelsen af fællesskaber og netværk. Dette arbejde har stor prioritet på udsatteområdet.

Visionen er, at rigtig mange borgere vil være med til at hjælpe medborgere, der af den ene eller anden grund ikke mestrer livet i kortere eller længere perioder.

Håb

At have håbet om at en forandring er mulig kan være en afgørende forudsætning for socialt udsatte mennesker i processen fra livet, som det leves her og nu og til livet, som det kan leves i fremtiden. Indsatsen og samarbejdet med socialt udsatte skal derfor kunne give håbet næring og bidrage til, at den enkelte støttes til at bruge den energi, som det at kunne håbe på noget giver, konstruktivt til fordel for sig selv.